

KOLMAS PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2022

Fl 2:12–16 (Ho 11:1–4.7; Lk 14:16–24)

12 [Nõnda siis,]¹ mu armsad, otsekui te olete ikka olnud kuulekad, ärge olge seda ainult siis, kui ma olen kohal, vaid veel kindlamalt nüüd minu äraolekul; valmistage endile päästet kartuse ja värinaga!

13 Sest Jumal on see, kes teis tegutseb, et te tahate ja toimite Tema hea nõu kohaselt.

14 Tehke kõik nurisemata ja vaidlemata,

15 et te oleksite laitmatud ja puhtad, veatud Jumala lapsed keset põikpäist ja rikutud sugupõlve, kelle seas te paistate nagu tähed maailmas,

16 pidades kinni elusõnast. Nii saan kiidelda Kristuse päeval, et ma ei ole tühja jooksnud ega tühja vaeva näinud.

Sissejuhatus

Apostel Paulus kirjutas filiplastele vangistuses viibides (Fl 1:12–17), kirja saatmise aeg ja koht ei ole täpselt teada. Levinumad seisukohad on, et tegemist oli kas Efesosega aasta 55 paiku, Kaisareaga ajavahemikus 57–59 või Roomaga aastail 61–63. Viimasena nimetatud paika eelistatakse kiriku traditsioonis kõige sagedamini.²

Kirja otseseks ajendiks oli filiplaste mure apostel Pauluse kaastöölise Epafroditose pärast, kelle nad olid kuulnud haige olevat ja kelle Paulus saadab nende juurde nii oma kui tema olukorrast sõnumit viima (Fl 2:25–30) ning kelle filiplased olid esmalt ise Pauluse juurde saatnud teda tema vajadustes toetama (Fl 4:18). Filippi kogudus oli Pauluse sõnul ainus, kelle käest ta mingit ainelist abi vastu võttis (Fl 4:15).

Kas tegemist oli Pauluse «lemmikkogudusega», seda on raske öelda, aga kirjast on selgelt näha jäägitu sümpaatia ja soojus, millega apostel filiplastesse suhtub – hoolimata mõningaist karminagi kõlvaist manitsussõnadest.

Filippi koguduse – esimese kristliku koguduse Euroopa pinnal – rajas Paulus oma teisel misjonireisil. Apostlite tegude raamatu (Ap 16) sõnul oli tegemist tolle Makedoonia osa jaoks tähtsa linnaga, kus apostel otsustas mõne päeva peatuda ning kus ta kõigepealt ristis purpurimüüja Lüüdia koos tema perega. Pärast ühest ennustajatüdrukust «lausuja vaimu» väljaajamist süüdistati Paulust linnas segaduse tekitamises ja heideti vanglasse – asi lõppes vangivalvuri pöördumise ja ristimisega ning linnavõimude alandliku ja andestust otsiva palvega, et Paulus lahkuks linnast rahumeeli.

---

¹ EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus puudub salmi eelnevaga siduv sõna ὡστε – «nõnda siis», «seepärast» või nagu 1989. aasta Uues Testamendis: «sedaviisi».

² Seda näib kinnitavat ka Fl 4:22: «Teid tervitavad kõik pühad, eriti aga need, kes on keisri kojast.»

Filiplastele oma aktuaalsest käekäigust kirjutades kasutab apostel võimalust rõhutada evangeeliumi kuulutamise tähtsust ja primaarsust, kinnitades, et kui selleks on vajalikud ka tema kannatused, on ta valmis need rõõmuga vastu võtma, kuna seeläbi saab Kristus ise tema ihus, olgu elu või surma läbi, avalikult ülistatud (Fl 1:20).

Kristuse evangeelium ja Tema isik on Pauluse sõnul otseselt seotud nii tema enda kui ta kirja adressaatide – viimselt kõigi kristlaste – elu ja eluviisiga. Kristus on tõeline mõõdupuu, kelle sarnasust tuleb alati ja kõiges otsida, iseäranis oma minast loobumise, kuulekuse ja eneseandmise kaudu (vrd Fl 2:1–17).

Kristuse kõrval toob Paulus filiplastele eeskujuks ka iseennast: «Vennad, võtke mind eeskujuks ja jälgige neid, kes elavad nõnda, nagu meie teile eeskujuks oleme.» (Fl 3:17) See eeskuju seisneb paradoksaalsel kombel kõigest, ka iseendast, loobumises, enda ärasalgamises: «Kuid mis mulle oli kasuks, seda ma olen arvanud kahjuks Kristuse pärast. Jah, enamgi: ma pean kõike kahjuks Issanda Kristuse Jeesuse kõikeületava tunnetuse kõrval. Tema pärast olen ma minetanud kõik selle ja pean seda pühkmeiks, et saada kasuks Kristust ja et mind leitaks Tema seest ega oleks mul oma õigust, mis tuleb Seadusest, vaid see õigus, mis tuleb Kristusesse uskumisest, see, mille Jumal annab usu peale.» (Fl 3:7–9)

Taolise, Kristusest endast inspireeritud eeskuju vastandiks on Pauluse sõnul need, kelle «lõpp on hukatus», kelle «jumal on kõht» ja kelle «au on nende häbis», s.t kes «elavad Kristuse risti vaenlastena» ning «mõtlevad maapealsetest asjadest» (Fl 3:18j).

Enda allutamine evangeeliumile, selles ja sellest võrsuvates voorustes elamine ning selle ustav kuulutamine on tee tõelisse rõõmu ja südamerahusse välistest oludest hoolimata. Apostel kinnitab filiplastele: «Küll mu Jumal täidab kõik teie vajadused oma rikkust mööda kirkusega Kristuses Jeesuses.» (Fl 4:19) – jättes samal ajal lahti ka vastupidise võimaluse, kinnitades (ja seeläbi oma lugejaile taas eeskuju andes): «Oskan elada kehvalt ja oskan elada ka jõukalt, olen kõigega ja kõigi oludega tuttav: nii kõhtu täis sööma kui nälgima, elama nii jõukuses kui puuduses.» (Fl 4:12)

Vahest kõige tabavamalt võib Filippi kirjale tooni andva meeleolu ja veendumuse võtta kokku kirja algusosas ja lõpul seisvate sisult kattuvate kinnitustega: «Jah, mulle on elamine Kristus ja suremine kasu! Ma suudan kõik Tema läbi, kes teeb mind vägevaks.» (Fl 1:21; 4:13)

Samuti iseloomustab kirja sirutumine ajast igavikku: «Ma himustan siit lahkuda ja olla Kristusega, sest see on väga palju parem. Ma unustan kõik, mis on taga, ja sirutun eesoleva poole, ma püüdlen sihtmärgi poole, Jumala üleva kutsumise võiduhinna poole Kristuses Jeesuses. Aga meie kodupaik asub taevas, kust me ka ootame Päästjat –

Issandat Jeesust Kristust, kes meie alanduse ihu muudab oma kirkuse ihu sarnaseks selle väe toimel, millega ta suudab ka alistada enesele kõik.» (Fl 1:23; 3:13j.20.21)

Filippi kirja kulminatsiooniks on kahtlemata hümn enesealanduses inimeseks ja kuni ristisurmani kuulekaks saanud Kristusest (Fl 2:6–11), kes on nii kõige oleva Issand ja Lunastaja kui kristlaste ülim eeskuju ja eesmärk, mille kõrval kõik muu, nagu juba viidatud, osutub otsekui pühkmeiks.

Keelelisi märkuseid

Mu armsad – ἀγαπητοί μου – võiks tõlkida ka «mu armastatud». Sõna ἀγαπητός tuleneb verbist ἀγαπάω, mis tähendab «armastama», «[kellelegi] head soovima», ka «[kellegi järele] janunema/õhkama».³

Otsekui te olete ikka olnud kuulekad, ärge olge seda ainult siis, kui ma olen kohal, vaid veel kindlamalt nüüd minu äraolekul – καθώς πάντοτε ὑπηκούσατε μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου – sõnasõnalt (sarnaselt 1968. aasta tõlkele): «otsekui te olete alati olnud kuulekad, mitte üksnes mu kohal olles, vaid veelgi enam nüüd, minu äraolekul».⁴

Valmistage – κατεργάζεσθε – sõna κατεργάζομαι koosneb alaleütlevast (siin millegi poole liikumist või püüdlemist tähistavast) eessõnast κατά ja verbist ἐργάζομαι – «töötama», «tegema», «[millegi heaks/saavutamiseks] tegutsema/vaeva nägema».⁵

Päästet – σωτηρίαν – sõna σωτηρία – «pääste», «päästmine» – tuleneb verbist σώζω – «päästma», «tervendama», «vabastama».⁶

Kes teis tegutseb – ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν – sõna ἐνεργέω tähendab «tegutsema», «töötama», «tööle panema», «hoogu andma».⁷

Tahate – τὸ θέλειν – sõna θέλω tähendab «tahtma», «kavatsema», «[midagi] otsustanud olema», ka «heaks arvama».

³ Sarnase tähendusvarjundiga on heebrea בָּרַח – «armastama», «[kellegi järele] õhkama».

⁴ Apostel mitte ei manitse filiplasi olema veelgi kuulekamad, vaid kiidab neid, et nad on tema eemal viibides veelgi kuulekamad, kui olid tema kohal olles.

⁵ 1968. aasta piiblitõlkes: «nõudke».

⁶ 1989. aasta Uues Testamendis: «pääsemist».

⁷ 1968. aasta piiblitõlkes: «kes teis on tegev»; 1989. aasta Uues Testamendis: «kes toimetab teis». Siinkohal võib mõelda ka eesti keeles tarvitusel olevale mitmetähenduslikule võõrsõnale «energia».

Toimite – τὸ ἐνεργεῖν – vt üle-eelmist märkust sõna ἐνεργέω kohta.⁸

Tema hea nõu kohaselt – ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας – sõna εὐδοκία tähistab head tahet, heameelt, head nõu ja kavatsust.⁹

Tehke – ποιείτε – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».¹⁰

Nurisemata – χωρὶς γογγυσμῶν – sõna γογγυσμός tähistab pahaselt omaette pomisemist, peaaegu kuuldamatult vastu vaidlemist, rahulolematut mühatamist või urisemist.¹¹ Septuagintas kasutatakse seda sõna pea eranditult Iisrali rahva nurisemise kohta kõrberännakul (nt 2Ms 16:7–9).

Vaidlemata – [χωρὶς] διαλογισμῶν – sõna διαλογισμός tähistab enamasti kahevahel olekut, seesmist lõhestatust.¹²

Puhtad – ἀκέραιοι – sõna ἀκέραιος tähistab taolist puhtust, selgust ja segunematust, mis on omane selgele veele, segamata veinile või puhtaks sulatatud metallile.

Veatud – ἀμώμητα – sõna ἀμώμητος tähistab kedagi, keda ei saa kuidagi laita, kelle juurest ei ole võimalik leida ühtki viga.¹³ Seda sõna kasutatakse näiteks veatute ohvriloomade iseloomustamiseks.

Põikpäist – σκολιᾶς – sõnasõnalt: «köverat», võiks tõlkida ka: «ärapidist».¹⁴

Rikutud – διεστραμμένης – sõna διαστρέφω koosneb eessõnast διά – «läbi», «läbinisti» – ja verbist στρέφω – «pöörduma» –, niisiis võiks tõlkida «[õigelt teelt] kõrvale pöördunud» või – ilmselt Pauluse mõttele lähedasemalt, kuigi ehk veidi argikeelselt kõlavalt: «ära pööranud».¹⁵

---

⁸ 1968. aasta piiblitõlkes: «tegutsete».

⁹ 1968. aasta piiblitõlkes: «tema hea meele järgi»; 1989. aasta Uues Testamendis: «Tema meele järgi».

¹⁰ Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või tõeliselt poeetiliselt: «Meie oleme Tema poeem...»

¹¹ Kõlaliselt väga õnnestunud on selle sõna ladinakeelne vaste *murmur*.

¹² 1968. aasta piiblitõlkes: «kaksipidi mõtlemata».

¹³ Selle sõnaga oli kreeka mütoloogias seotud selline tegelane nagu Momos – isikustatud laitus ja norimine –, kellel oli äärmiselt terav keel ning kes leidis alati võimaluse teisi kritiseerida ja halvustada. Hesiodos nimetab teda üheks keeridest ehk õnnetuse- ja surmadeemonitest, kes olid Nyxi (öö) pojad. Niisiis manitseb Paulus filiplasi olema niivõrd puhtad ja veatud, et isegi Momos ei leiaks neis midagi, mille kallal norida.

¹⁴ 1968. aasta piiblitõlkes: «tigatedat».

¹⁵ 1968. aasta piiblitõlkes üsna õnnestunult: «pöörast»; 1989. aasta Uues Testamendis: «jonnakat».

Paistate – φαίνεσθε – sõna φαίνω tuleneb sõnast φῶς – «valgus» – ja tähendab «valgustama», «valge ette tooma», «ilmutama», «ilmuma», «nähtavaks saama».

Tähed – φωστῆρες – sõna φωστήρ tuleneb sõnast φῶς ning võib tähistada igasugust valgusallikat, sealhulgas taevatähte.¹⁶

Maailmas – ἐν κόσμῳ – õna κόσμος tähistab korrastatud ilmaruumi, maailma, ülekantult ka inimkonda, samuti maailma («selle ilma») asjadekorraldust. Johannese kirjades on sellel sõnal enamasti negatiivne, vaenulik tähendusvarjund («jumalatu maailm»¹⁷).

Pidades kinni elusõnast. Nii saan kiidelda – λόγον ζωῆς ἐπέχοντες εἰς καύχημα ἑμοί – õigem oleks (nagu 1968. aasta tõlkes): «hoides elu sõna, minule kiitluseks».¹⁸

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Sisuline analüüs

Apostel Paulus alustab Filippi kirja teist peatükki manitsusega üksmeelele, alandlikkusele ja mitte iseenda, vaid teise kasu silmas pidamisele (Fl 2:1–4). Järgneb hümn ennast alandanud ja kuni ristisurmani kuulekaks saanud Kristusele, kelle Jumal on tõstnud kõrgemaks kõrgest, annetades Talle nime, mille ees peavad nõtkuma nii taevaliste, maapealsete kui maa-aluste põlved.

Kristuse alandlikkusest, enesest loobumisest ja kuulekusest tuleneb Pauluse järgi enesestmõistetav nõudmine, et need, kes Temasse usuvad, elavad samasuguses kuulekuses – mitte mõnele inimlikule autoriteedile (näiteks Paulusele endale), vaid Kristuse evangeeliumile, käitudes selle vääriliselt (Fl 1:27) ning selle eest võideldes (vrd Fl 4:3), et mitte saada nende sarnaseks, kes «elavad Kristuse risti vaenlastena» (Fl 3:18).

Apostel kiidab filiplasi, kinnitades, et nad on tema eemal viibides kuulekamadki kui siis, kui ta oli nende keskel.¹⁹ Filippi kiri näitab üleüldiselt, et hoolimata Pauluse poolt

---

¹⁶ Tavapärane sõna taevatähe kohta on ἀστῆρ – siit ka «astronoomia» ehk «täheteadus».

¹⁷ Siin võiks apostli kasutatud kujundi parema mõistmise huvides kaaluda võimalust kasutada sõna «kosmos» või «ilmaruum»: «paistate nagu tähed kosmoses/ilmaruumis».

¹⁸ 1739. aasta Piiblis: «hoiate ello sanna pole, et ma woin kitelda»; 1989. aasta Uues Testamendis: «pidades kinni elusõnast, mulle kiitlemiseks».

¹⁹ Viimases eestikeelses redaktsioonis on see tõlgitud käsuna: «Ärge olge seda ainult siis, kui ma olen kohal, vaid veel kindlamalt nüüd minu äraolekul», kuid käesoleva tekstikäsitluse koostaja eelistab traditsioonilist tõlkevarianti (vt vastavat keelelist märkust).

kohati vägagi teravalt esile toodud ohtudest suhtus apostel Filippi kogudusse ilmse isaliku sümpaatiaga, filiplasi küll manitsedes, juhatades ja julgustades, ent mitte noomides ega sõideldes.

Filiplased – ja kindlasti mitte ainult nemad, vaid kõik Kristusesse uskujad – peavad «valmistama endile päästet kartuse ja värinaga» (Fl 2:12). Siin ei ole mingit vastuolu lunastusega ega armust õndsaks saamisega. Sõna «pääste» ei tähista mitte ainult lunastust ja õigeksmõistmist, vaid ka seesmist tervenemist ja pühitsust. Nii usk Kristusesse kui Jumalale meelepärane ning Tema tahtele ja nõule vastav elu on arm ja Jumala enda töö inimeses (vrd Fl 1:19 ja Fl 2:13). Paulus esindab siin täpselt sama mõtteviisi, mida väljendavad prohvet Jesaja sõnad: «Issand, Sina saadad meile rahu, sest kõik meie teodki oled Sina teinud.» (Js 26:12) Jumal on see, kes on filiplastes «alustanud head tööd» ja «lõpetab selle enne Kristuse Jeesuse päeva» (Fl 1:6).

Siiski peavad ka inimesed ise tööd tegema ja vaeva nägema, kartuse ja värisemisega, et endale «päästet valmistada». Eeskätt tähendab see endale teadlikult eesmärgi seadmist ning tahet ja valmisolekut seatud eesmärgi poole püüelda – kõigi vahenditega, mis Jumal on selleks seadnud ja inimestele kinkinud. Peamiseks neist vahenditest, milles õigupoolest sisalduvad kõik muud, on evangeelium Jeesusest Kristusest, mis tuleb usus vastu võtta ning millest tuleb ustavalt ja võltsimatult tunnistust anda.

Paulus kinnitab, et kõik muu – isegi see, mis võib olla kasuks, ent jääb väljapoole Kristust – tuleb arvata «kahjuks Kristuse pärast» ja Tema «kõikeületava tunnetuse kõrval» (Fl 3:7j). Paulus ei taha mingit muud õigust peale õiguse, mis tuleb uskumisest Kristusesse (Fl 3:9), ning püüab seepärast «ära tunda Teda ja Tema ülestõusmise väge ja Tema kannatuste osadust, saades Tema surma sarnaseks», et ka ise jõuda ülestõusmisele surnuist (Fl 3:10).

See ei ole midagi, mille kohta võiks ütelda, et see on juba käes – selle poole tuleb püüelda (Fl 3:12–14), ning siin tulevadki mängu «kartus ja värin», s.t aus teadlikkus oma patust, vääritysest ja küündimatusest ning sellest, kui mõõtmatud ja ülevad on Jumala kutse ning Tema poolt meile töötatud «võiduhind Kristuses Jeesuses» (vrd Fl 3:14). Paljud on väsinud ja langenud, saades Kristuse risti vaenlasteks (Fl 3:18) – seepärast apostel julgustab oma armsaid filiplasi kinnitusega, et meie tõeline «kodupaik asub taevas, kust me ka ootame Päästjat – Issandat Jeesust Kristust, kes meie alanduse ihu muudab oma kirkuse ihu sarnaseks» (Fl 3:20j).

Eeskätt tähendab kõige «pühkmeiks» arvamine ja sellest Kristuse kasuks loobumine (vrd Fl 3:8) otsustavat lahtiütlemist kõigest, mis inimest määrab ja rüvetab. Paulus rõhutab, et see, kui me tahame ja toimime Jumala hea nõu kohaselt, on Jumala enda tegu meis (Fl 2:13), millel me peame laskma sündida ilma «nurisemata ja vaidlemata» (Fl 2:14), s.t Jumala tahet kahtluse alla seadmata, Talle vastu hakkamata ning selles isegi kõhklemata või kahevahel olemata. Paulus tundub koguni ütlevat, et

me ei pea mitte ainult *olema*, vaid ka *näima* laitmatud ja puhtad (vt keelelist märkust sõna «veatud» kohta koos vastava joonealuse märkusega) – ehk annab ta siin siin, nagu ka järgnevas, mõista, et see, milleks ta oma lugejaid üles kutsub, ei puuduta mitte ainult neid endid, vaid ka teisi inimesi ja nende hingeõndsust.

Jumala lapsed, laitmatud, puhtad ja veatud, nagu nad peaksid olema, vastanduvad «põikpäisele ja rikunud» sugupõlvele (Fl 2:15). Viimaste all peab Paulus ilmselt silmas kogu langenud inimkonna kahetsusväärset olukorda: õiguse asemel ülekohus, tõe asemel vale, aususe asemel kõverus, sirgel või otseteel käimise asemel kõikvõimalikud eksirännakud, kui mitte päris vastupidisesse suunda «ära pööramine».

Jumala lapsed peavad paistma nagu «tähed maailmas» – ehk oleks siinkohal parem kasutada kreeka keelsest maailma tähistavast sõnast *κόσμος* pärinevat võõrsõna «kosmos» või koguni parafrasida: «nagu taevatähed kesk ilmaruumi pilkast pimedust». See on võimas pilt, mis peaks Pauluse-aegsetest inimestest rohkemgi kõnetama meid tänapäeval, kuna me teame palju rohkem nii universumi ääretusest kui tähtede mõõtmatust hulgast. Tähed annavad valgust, nad julgustavad, nad on inimelu pikkusega võrreldes peaaegu igavesed, nad näitavad teed – kui hämmastav ja imeline on mõelda, et just see on meie, kristlaste ülesanne Jumalast ära pöördunud ja pimeduse meeleva langeda maailmas.²⁰

Filiplaste ustavus, püsivus, kuulekus, nende jumalakartlik ja vaga elu, mis kõik on osaks nende püsimisest elusõnas, annab ees ootaval Kristuse päeval Paulusele põhjust kiitlemiseks (vrd Fl 2:16). Apostel loodab kiidelda sellest, et ta ei ole «tühja jooksnud ega tühja vaeva näinud». On päris kindel, et ta ei pea siin silmas mitte seda, nagu oleks temal mingeid teeneid filiplaste õndsakssaamisel, vaid tegemist on «kiitlemisega Kristusest Jeesusest» (vrd Fl 3:3), mis rajaneb teadmisel, et meie ainus lootus on lunastus ja arm Kristuses. Paulus on veendunud, et tema kui evangeeliumikuulutaja töö tegelik alustaja ja lõpuleviija on Jumal (Fl 1:6).

Apostel pöördub filiplaste kui oma armsate või armastatute poole (Fl 2:12), ja on näha, et tegemist on tõelise isaliku hoole ja armastusega. Pauluse sõnad Filippi kirjas, mis võivad kohati mõjuda suurustlevatena²¹, ei ole seda, kuna ta näitab pidevalt ülima

---

²⁰ Oh, kuulake! / Kui süüdatakse tähti laotuses, / siis tähendab, neid kellelgi on tarvis? / Siis tähendab, neid keegi tõesti vajab / ning nimetab neid süljepiisku pärliteks? / Eks?! // Ja painutades nimmeid / põuatolmu pilves / küll anub Jumalat, / küll oigab, et jääb hiljaks, / kätt soonelist ja kortsus musutab, / et ainult laotusesse tõuseks täht! // Ning vannub siis / – kottpimedalt, nii tähetumat ööd / ei elaks üle ta. / Ent pärast / erutatult ringi käies / ta väliselt näib üsna rahulik / ja kellelegi kõneleb: «Noh, on sul parem nüüd? / Täht ilmus taevasse ja hirm sul kadus ka?» / «Ja-jaa!» // Oh, kuulake! / Kui süüdatakse tähti laotuses, / siis tähendab, neid kellelgi on tarvis? / Siis tähendab – ilmingimata vaja on, / et igal õhtul / üle katuste / üksainus tähekildki laotusesse tõuseks. (Vladimir Majakovski, tõlkinud Uno Laht)

²¹ Nagu nt: «Vennad, võtke mind eeskujuks ja jälgige neid, kes elavad nõnda, nagu meie teile eeskujuks oleme.» (Fl 3:17)

selgusega, et ta ei raja ennast ega enda ja oma sõnumi autoriteeti mitte iseendale, vaid üksnes Jumala armule Kristuses. Ning kui ta räägib ka lootusest kord Kristuse päeval kiidelda, siis ei ole see mõeldud mitte uhkustamisena, vaid rõõmuna selle üle, et tema armsad usulapsed on elusõnast kinni pidades lõpuni ustavaks jäänud ja vastu pidanud ning saavad kätte «Jumala üleva kutsumise võiduhinna» Kristuses Jeesuses (Fl 3:14).

Jutluseks

EELK Jumalateenistuste käsiraamatu järgi on kolmanda Nelipühale järgneva pühapäeva teemaks «Kutse Jumala riiki». Pühapäeva sissejuhatuses öeldakse muuhulgas: «Maise elu ülesanded ja ahvatlused võivad inimesele Jeesuse kutse vastuvõtmisel takistuseks saada. Kes kahtleb ja viivitab, kaotab pakutud võimaluse.»

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava kohaselt on esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Ho 11:1–4.7) kurvad sõnad, mis Jumal ütleb Iisraeli kohta prohvet Hoosea raamatus, tuues esile, kuidas Ta on oma rahvast armastanud ja kõigiti tema eest hoolitsenud, ent saanud vastuseks üksnes truudusetuse ja võõraste jumalate eelistamise Temale.

Esimese lugemisaasta Evangeeliumiks (Lk 14:16–24) on tähendamissõna suurest pidusöömaajast, millele kutsutud leidsid kõikvõimalikke vabandusi, et mitte kohale tulla, osutudes viimaks kõrvale tõugatuiks nende asemel, keda polnud alguses kutsutudki. Jeesus rääkis selle tähendamissõna ühe variseride ülema kojast leiba võttes (Lk 14:1), niisiis on selle kontekstiks vastuolu [ainult] ennast pühaks ja jumalariigi vääriliseks ning teisi patusteks ja seetõttu väärituiks pidavate inimeste vahel.

Ka Epistlis leiab aset vastandamine – vastakuti seatakse laitmatud, puhtad ja veatud Jumala lapsed ning jumalatu, põikpäine ja rikutud sugupõlv. See vastandus on aga kaugel sellest, kuidas variserid vastandusid neile, keda pidasid patusteks, kuna apostel Paulus ei lase oma lugejatel unustada, et ka nemad peavad endale «kartuse ja värinaga» päästet valmistama, s.t alati meeles pidama, et nende õndsakssaamine ei sõltu mitte neist endist, vaid Jumala armust Kristuses, ja nende kohustuseks on kohandada kuulekuses oma elu vastavaks Jumala heale nõule, sest Tema on see, kes nende sees tegutseb. Seejuures tuleb hoiduda igasugusest nurisemisest ja kaksipidi mõtlemisest, et elusõnast kinni pidades saada kord osa rõõmust ja kiitlemisest Kristuse päeval.

Epistlist (ja ka teistest lugemistest) lähtudes oleks jutluses paslik keskenduda mitte niivõrd «kutsele Jumala riiki», kuivõrd selle kutse erilisele ja suurusele ning sellega kaasnevale vastutusele mitte ainult omaenda, vaid ka teiste inimeste hingeõndsuse eest, millest lähtudes kristlased peavad mitte ainult *olema*, vaid ka *välja paistma* nendena, kes nad on – Jumala lastena –, paistes maailmas otsekui tähed pilkaselt pimedas öös, et inimesed nende häid tegusid nähes ülistaksid nende Isa, kes on taevas (vrd Mt 5:16).

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jumal on meid oma Pojas lunastanud, meid meile usku kinkides enda juurde kutsunud ja oma lastena vastu võtnud. Jeesus Kristus, Jumala ainusündinud Poeg, on selleks oma jumalikult aujärjelt alla tulnud, meiega üheks saanud ja meie eest ristil surnud. Tema, kellele kuulub kõik meelevald nii taevas kui maa peal, sai meie pärast kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani, jätmata midagi andmata meie päästmiseks.
2. See on suur ja imeline kutse – olla Kristuse lunastatud, Jumala enda lapsed. See on midagi, mis peaks meid täitma aukartuse ja lõpmatu tänulikkusega ning innustama püüdema kõiges Jumala hea nõu ja tahte poole. Apostel Pauluse sõnul: valmistama endale päästet kartuse ja värinaga, pidades samal ajal alati meeles, et need pole mitte meie, vaid see on Jumal, kes meie sees tegutseb ja meid õndsaks teeb. Nagu Kristus andis ennast täielikus kuulekuses Isa kätte ja meie eest, nii on meie jaoks ainus tõeliselt tulevikku omav võimalus anda ennast täielikus kuulekuses üle Jumalale ja end Tema armu hoolde usaldada.
3. See tähendab aga ka vastutust: kui tahame olla Jumala lapsed, peame elama nagu Jumala lapsed. Peame olema laitmatud, puhtad ja veatud, peame eristuma jumalatust, põikpäisest ja rikutud maailmast – aga mitte niivõrd sellele seda endast ära tõugates vastandudes, vaid «nagu tähed öötaevas», s.t valgustades, julgustades, lootust andes ja teed näidates. Evangeeliumi tähendamissõna parafraaseerides: mitte jõuga, aga oma eeskujuga «rahvast sisse astuma keelitades», et Issanda koda võiks täis saada. Siis ei kiitle kord Kristuse päeval mitte üksnes apostel Paulus oma armastatud filiplastest, vaid me kõik võime koos võimalikult paljude inimestega rõõmustada ja kiidelda Jumala armust Kristusest, mille läbi oleme päästetud ja igavesse ellu kutsutud.